

การศึกษาสถานภาพการผลิตและการตลาดบัวหลวง เพื่อศึกษาระบบการปลูก กระบวนการผลิตบัวหลวงในประเทศไทย ตลอดจนแนวทางการวิจัยด้านการผลิตและการตลาดผลผลิตจากบัวหลวง และเป็นข้อมูลในการพัฒนาวิธีการเพาะปลูก การผลิต ตลอดจนการจัดการการใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำ และสามารถนำผลผลิตจากบัวหลวง ไปใช้ประโยชน์ ให้หลากหลาย

พื้นที่ทำนาบัวของเกษตรกรในอำเภอพุทธมณฑล จังหวัดนครปฐม มีลักษณะพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นพื้นที่เช่า ขนาดพื้นที่ทำนาบัวประมาณ 10-15 ไร่ มีการใช้เงินทุนหมุนเวียนประมาณ 12,000 – 20,000 บาทต่อเดือน เกษตรกรปลูกบัวหลวงพันธุ์จักรแดงและจักรขาว และมีการปรับจากเดิมที่ทำนาข้าวมาเป็นนาบัว เนื่องจากลักษณะการใช้พื้นที่ไม่แตกต่างกัน และยังใช้พื้นที่คั่นนาบัวปลูกพืชอื่นสร้างรายได้ อีกด้านหนึ่ง วิธีการทำนาบัวของเกษตรกรส่วนใหญ่ จะเริ่มจากการเตรียมบ่อ การปักดำไหลบัว แล้วดูแลรักษาเพื่อเก็บดอก จนถึงระยะที่ผลผลิตลดลงหรือบัวเริ่มโทรม เกษตรกรจะทำการทาบัวเป็นการเริ่มต้นการทำนาบัวรอบการผลิตใหม่ สำหรับค่าใช้จ่ายในการทำนาบัวส่วนใหญ่ เป็นค่าใช้จ่ายทรัพย์สิน และอุปกรณ์การเกษตรที่ใช้ในการทำนาบัว แต่ค่าสารเคมีต่าง ๆ ในการดูแลรักษา นาบัว จะส่งผลกระทบต่อเกษตรกรมากกว่าด้านอื่น ในด้านแรงงานในการทำนาบัวจะเป็นแรงงานในครัวเรือน ซึ่งมีการจ้างแรงงานเฉพาะการเก็บบัว กำบัว ปัญหาสำคัญของเกษตรกรนาบัว คือ โรค และแมลงศัตรูพืช ทำให้มีความจำเป็นต้องใช้สารเคมี แต่ยังไม่สามารถแก้ปัญหาได้เท่าที่ควร ดอกบัวหลวงจากนครปฐม ส่วนใหญ่มีแหล่งขายที่ปากคลองตลาด ราคาและปริมาณดอกบัวจะขึ้นกับฤดูกาล และเทศกาลสำคัญ ส่วนผักบัวอ่อนจะส่งไปตลาดต่างประเทศเท่านั้น สำหรับนครสวรรค์ เป็นแหล่งบัวธรรมชาติจากบึงบอระเพ็ดทั้งหมด เกษตรกรสามารถเก็บผลผลิตได้ โดยลงทุนเพียงแค่น้ำมันในการเดินทางไปเก็บผลผลิต ผลผลิตจากบัวหลวงที่เกษตรกรได้จากบึงบอระเพ็ด ได้แก่ ใบ ดอก ราก และผัก อย่งไรก็ตามปัจจุบันผลผลิตส่วนใหญ่จะเป็นดอก เพื่อนำเอาเกสรมาตากแห้ง และใบบัวตากแห้งเท่านั้น เพราะยังมีตลาดต่างประเทศรับซื้อ โดยผ่านพ่อค้าคนกลางในท้องถิ่น

เนื่องจากการใช้ประโยชน์จากบัวหลวงส่วนใหญ่ คือ ตัดดอก จึงควรมีการวิจัยและส่งเสริมด้านการแปรรูป และการใช้ประโยชน์ในหลายด้าน ได้แก่ สรรพคุณทางยา ความงาม สุขภาพ และอาหาร แต่สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคือศักยภาพการผลิตที่ต้องขยายพื้นที่ และปลอดสารเคมี รวมถึงตลาดรองรับที่แน่นอนชัดเจน ไม่ว่าจะเป็น ตลาดเมล็ดบัว ดีบัว รากบัว และเกสรบัว

The study on production and marketing condition of lotus, to study growing system, lotus production system, and guidance of lotus production and marketing research and to be used as data to improve cultivating method, production and water resource use management so that the product can be used for various purposes.

Lotus field in Puttamonthon district in Nakorn Phatom are mostly rent area with approximately size of 10-15 rais through working capital of 12,000 – 20,000 Baht per month. The farmers prefer to cultivate magnolia lotus and sacred lotus. Sometime the rice paddy is applied to lotus farming since the use of area is not different and area on ridge can be used to cultivate other types of plants for alternative income. The method of lotus farming in general starts from digging hole, transplant the rhizomes and nurture it to harvest its flower later. When the product is decreased or lotus becomes degenerate, the farmer will break it to start new cycle of production. The main capital cost of lotus farm is from asset and agricultural equipment but chemical and maintenance of farm are costs that most affect the farmer. The operational workforce is from domestic but they will employ for labor only for lotus harvesting and lotus gathering into bunch. The important problems are disease and insects and it requires chemical use. However, it cannot solve the problem completely. Lotuses from Nakompathom are available for sale mostly at Pakklongtalad market. The product price depends on season and festivals. The young pod will be exported only to foreign markets. For lotuses from Nakornsawan, all of the products are from Bung Boraped which is natural swamp. The farmers can harvest for the product spending only fuel cost traveling to pick the lotus. The products from Bung Boraped are leaves, flowers, rhizomes and pods. However, at the present most of products are lotus flower to obtain dried pollen and dried leaves since foreign markets purchase the product through local middleman.

Since generally utilization of lotus is its flowers, research and promotion of product's processing should be provided. There are many benefits such as medical property, beauty, health and food. However, what to be considered is its productivity that requires expansion of area and chemical-free including certain supporting market for lotus seed, sprout, rhizome and pollen.